

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

2. Quomodo species agere pative possint; & an ex ipsis aliquid generetur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

primæ radices, quæ est in illo supposito: accidentia autem, quando sunt in pane, non sunt pars primæ radices; sed eam supponunt, vt supra vidimus: ideo tunc non terminantur partialiter per substantiam totius; anima vero rationalis erat pars primæ radices; ideo etiam in composito subsistit partialiter. Denique, quando accidentia panis sunt in statu separationis, habent modum proprium substantiæ; quia pro eo statu separationis sunt prima radix saltem negative; quia tamen hoc non habent ex natura sua, ideo non sunt etiam in eo statu substantia, quia non possunt mutare essentiam suam, sed quia imitantur modum essendi substantiæ; ideo accipiunt etiam modum perfectiatis sibi proportionatum similem modo, quem habet substantia. Dixi autem, hæc accidentia in eo statu esse primam radicem *saltem negative*; non sunt enim prima radix determinata positiua: nam si quæ esset talis, maxime esset temperamentum panis constans ex quatuor qualitatibus, ad quod consequuntur secundæ qualitates: illud tamen temperamentum non est aliquid omnino determinatum, sed aliquomodo vagum, consistens aliquando cum maiori humiditate, & calore, aliquando cum minori humiditate, & maiori frigore; & ideo non est prima radix determinata, vt supra diximus: nulla ergo est prima radix determinata aliorum accidentium positiue, sed negative, quatenus in eo statu non habent ibi aliam primam radicem determinatam; quod sufficit ad hoc, vt imitentur modum essendi substantiæ, & exigant aliquem modum perfectiatis sibi proportionatum.

Mitto sententiam aliquorum Thomistarum, qui dicunt accidentia accipere etiam modum existentie nouum, quia antea existebant per existentiam panis, quæ ablata, accipiunt aliam existentiam. Verum hæc sententia procedit ex falsis principiis, quod essentia differat ab existentia, & quod accidentia existant per existentiam substantiæ, quæ late impugnaui in Metaphysica.

SECTIO II.

Quomodo species agere, pativæ possint; & an ex ipsis aliquid generetur.

22. **H**æc etiam quæstio est fere Physica, in qua singuli iuxta propria principia loquuntur. Ego igitur consequenter ad ea quæ dixi in Philosophia: Dico primo, accidentia hæc habere virtutem naturalem ad effectus accidentales producendos, calorem, v.g. ad calefaciendum, colorem ad productionem speciei intentionalis, &c. quia hos etiam effectus antea adæquate producebant per propriam virtutem. Fateor, aliquam esse operationem accidentalem, quæ non potest provenire ab ipsis accidentibus, nempe cum species vini recuperant pristinum frigus: cum enim hæc recuperatio propriæ passionis antea proveniret, vel à substantia vini, vel à generante, aut conservante ipsam iuxta veriorum sententiam, fatendum est, absente substantia vini, illum effectum provenire à Deo, qui supplet defectum substantiæ in ordine ad omnes eius operationes ad occultandum mysterium.

23. Aliqui ad has operationes, quibus substantiæ reducant se ad debitum statum, ponunt qualitates occultas, quibus mediis id fiat; sicut etiam in gravius ad motum deorsum, & in leivis ad motum sursum. Consequenter autem dicendum est, quando species vini consecrati reducant se ad pristinum frigus, v.g. illam operationem proveniri ab ea qualitate occulta, quam habebat vinum, & quæ remanet P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

cum aliis accidentibus vini, & sentitur per operationem illam, quam experimur, cum recuperatur frigus debitum. Verum hæc qualitas occulta difficile creditur, quia vel illa producitur ab ipsa essentia, & conservatur ab ipsa, vel (vt aliqui volunt) producitur à generante, vt eius defectum suppleat, & restituat, quando oportuerit, passiones, quas generans in prima generatione dedit, & produxit; si dicatur primum, quod fiat ab essentia ipsa; ergo sicut essentia potest producere immediate illam occultam qualitatem, poterit etiam producere, vel restituere sibi suas passiones absque multiplicatione illius qualitatibus.

Si vero dicatur secundum, scilicet illam qualitatem occultam produci à generante, vt eius defectum suppleat, & quando necesse fuerit, restituat passiones, contra hoc est, quod supposito, quod in prima productione spectat ad generantem producere passiones; congruentius dicitur postea in absentia generantis pertinere hoc munus ad eam causam, quæ conservat essentiam. Producitur v.g. hic aqua ab aliquo agente naturali, quo absente, adhuc perseverat eadem aqua producta, conservaturque à Deo, qui gerit vices causæ primo producentis. Sicut ergo Deus succedit primo generanti in munere conservandi essentiam aquæ, sic etiam consequenter dicendum videtur, eundem Deum succedere in munere conservandi passiones, & eas restituendi, si amittantur. Si enim generans, quia produxit essentiam, debuit producere passiones; quia, qui dat formam, debet dare consequentia ad formam: sic etiam ad causam conservantem essentiam spectabit conservare passiones eiusdem essentia: non ergo oportebit addere illam qualitatem occultam ad hoc munus, si in prima productione passiones à generante productæ fuerunt. Concurret ergo essentia ad restitutionem illarum passionum saltem per exigentiam, quæ à Deo conservante ipsam, petit etiam conservationem, vel restitutionem suarum passionum: vnde in Eucharistia, in qua non adest essentia panis, & vini, quæ eas passiones producat, vel exigat, fatendum erit, restitui à Deo ad occultandum mysterium.

Nec obstat, quod diximus supra, non debere reduci ad Deum eos effectus, quos experimur in Eucharistia, sed ad ipsas species, quæ idcirco sensibiles sunt. Hoc enim intelligitur, provt ibi diximus, de effectibus, qui ab ipsis speciebus apparent fieri, vt calefacere, emittere species ad visum, & sensus, gravitate per propriam gravitatem, &c. qui omnes sunt effectus provenientes ab accidentibus, & per quos experimur ipsa accidentia, quæ remanent; non vero intelligitur de effectibus, qui non proveniunt ab accidentibus panis, etiam quando adest panis, qualis est restitutio passionum, & generatio alterius substantiæ: hos enim absque inconuenienti possumus tribuere Deo operanti aliquando ad occultandum mysterium, aliquando iuxta debitum naturæ.

Similiter enim fateamur iuxta nostra principia Philosophica, productiones substantiales (si quæ fieri videntur à speciebus) non procedere ab ipsis immediate, sed à solo Deo: quia accidentia vini v.g. præsentem vino, non influunt immediate ad effectus substantiales, sed sola vini substantia; ergo absente substantia, Deus supplet eius defectum in ista productione. Dixi autem (si quæ tales productiones fieri videntur à speciebus,) quia forsitan nulla contingit talis productio; panis enim non habet vim ad producendum alium panem, nec vinum aliud vinum, vt dixi *disput. 4.* Nec apparet, quæ alia mutatio substantialis possit procedere à pane, & vino in exterram materiam, quam oporteat suppleri à Deo.

Petes, dato, quod vinum possit generare formam

Reijcitur hæc occulta qualitas.

24.

Succedit Deus primo generanti in munere conservandi essentiam & passiones.

25.

Nec obstat quod supra diximus.

26.

Productiones substantiales non procedunt immediate à speciebus, sed à Deo.

27.

Quasi sum.

Ff 2

vini

vini in gutta aquæ admixta, & quod Deus hoc præstet in Eucharistia loco vini, an illa actio Dei sit debita ex natura rei, an solum ad occultandum mysterium? Respondeo, posse dici debitam ex natura rei; quia species consecratæ habent vim naturalem ad alterandam materiam aquæ, disponendamque vltima illam ad formam vini: posita autem vltimò dispositione vini, non manet dispositio requisita ad aquam; ergo perit forma aquæ; ergo materiæ sic vltimo dispositæ debetur forma vini, quam si non potest dare causa secunda, quia non adest, debet dare causa prima, ne maneat materia vltimo disposita ad formam vini sine forma vini.

Satisfi.

28.
Conclusio se-
cunda.Quid dicen-
dum sit ab
his qui tenent
hac accidentia
non esse in
quantitate.

Valquez.

Hæc omnia
sunt durius-
cula.Sicut non de-
bemus negare
actiones illas
accidentibus,
sic neque pas-
siones.

Dices secundo, species non solum agunt, sed patiuntur sicut antea, nam diuiduntur, condensantur, augentur, remittuntur, &c. Aduerte tamen, debere concedi aliquam mutationem harum fieri à solo Deo, & non ab agentibus extrinsecis, ab iis, qui tenent hæc omnia accidentia esse aque per se, & non in quantitate; qui etiam consequenter dicere debent, hæc accidentia, quæ de nouo producantur, non produci per actionemeductiuam, sed creatiuam, & per consequens à solo Deo ad occultandum mysterium, neque etiam destrui à causis secundis, sed à solo Deo, ob eandem rationem. Ex quo etiam fit, frigus hostiæ non expelli formaliter à calore ibi producto, quia cum non habeant subiectum commune, non datur pugna, aut contrarietas, ratione cuius detur formalis expulsio: sed frigus destruitur à Deo ad præsentiam caloris propter impossibilitatem ortam ex decreto Diuino; sicut loquendo de formâ ignis, quam hostia consecrata accipit ab igne applicato, concedit plane P. Valquez *disp. 195. n. 32.* produci à solo Deo, & non ab igne applicato, de quo postea. Hæc tamen duriuscula sunt, & ostendunt magis probabilitatem communis sententiæ ponentis ea omnia accidentia in quantitate, vt in subiecto immediato. Nam sicut experimur accidentia panis, & vini, quæ remanent, per operationes, quas exercemus, dum nos calefaciunt, v. gr. frige faciunt, madefaciunt, &c. sic eadem accidentia experimur per actiones, quas circa ipsa exercemus, dum ea calefaciamus, frige faciamus, liquefaciamus, &c. per quas etiam mutationes sunt nobis sensibiles illæ species: sicut ergo non debemus negare actionem illis accidentibus ob inconuenientia supra adducta; sic nec debemus negare passionem ob eandem inconuenientia. Si enim tu dicis, species vini non calefieri ab igne, quando igni applicantur, sed Deum ad præsentiam ignis producere per actionem creatiuam calorem per se subsistentem, & non vnitum cum speciebus vini: dicam etiam ego, manum meam non frige fieri, aut madefieri ab eisdem speciebus, sed Deum ad earum præsentiam ad occultandum mysterium producere frigus, vel humiditatem in mea manu. Falsum ergo erit species consecratas vini frigore congelari, & igne postea lique fieri: falsum erit, nos concoquere, & dirigere stomachi virtute illas, aut stomachum ab ipsis per reactionem repati. Vt quid ergo indigemus spiritibus vitalibus ad eas species concoquendas, si stomachus in eas nihil agit, sed Deus solus ad præsentiam stomachi expellit, seu potius destruit aliquas ex illis qualitatibus, & producit alias per actionem creatiuam, nobis interius nihil prorsus agentibus? Hæc certe sunt contra omnium fidelium mentes, qui ideo illas species aliquando in piscina, vel loco humido collocant, vt ab humiditate loci corrumpantur, vel etiam aliquando igne consumunt, vt decenter corrumpantur ab igne, & denique experiantur, non minus fatigari virtutem actiuam stomachi

agendo in eas species, quam circa alium cibum, & potum, in quibus omnibus non putant, se illudi, sed vere ita esse, quod agunt, & patiuntur, sicut experiantur, se agere, & pati ab illius speciebus.

Illud iam restat examinandum, quod magis controuersum est, quomodo ex speciebus consecratis generetur alia substantia, v. g. chilus vel vermes? Supponimus, generari aliquam, & nutriri hominem, qui species comedit. Nam licet Guillelmus Parisien. in suo sacramento, referat de duobus sacerdotibus, qui volentes viuere solis hostiis consecratis, breui tempore mortui sunt: hoc tamen vel ideo fuit, quia solus panis non est sanum alimentum, vel in penam illorum, qui tantum panis quantitatem temere consecrabant, vel historia est apocrypha; vt dicit Argent. *in 4 d. 12.* Quæstio ergo est, illa forma substantialis noua ex qua materia educatur?

S. Thomas in præsentia *art. 5.* refert, & impugnatur varias sententias; & ipse tandem videtur docere, S. Thomam formam illam educi ex quantitate accipiente diuinitus virtutem substantiæ; quam sententiam tunc plures Thomistæ: alij tamen eam impugnant, interpretantes mentem S. Thomæ. Cæterum cuiuscumque sit, videtur difficilis. Primo, quia ex quantitate, & forma vermis non potest relutare vnus ens per se; neque illi erunt vermes, sed monstrum. Secundo, si homo longo tempore viueret solis speciebus consecratis, iam tandem non esset homo, sed compositum ex anima rationali, & quantitate. Tertio, si post varias transmutationes contingat, illam quantitatem accipere formam panis, & consecratur, non erit valida consecratio; quia illud non erat vere panis, sed forma panis cum quantitate, & mille alia absurda, quæ poteris imaginari.

Dico ergo tertio, produci in illo instanti à Deo materiam primam, quæ subiciatur generationi substantiæ. Hæc est iam communis, & verissima, sic enim vitantur facile omnia inconuenientia. Dubitatur, quæ materia producat? an eadem, quæ fuerat ante sub forma panis, an alia? Verius videtur, reproduci eandem; non tamen facile redditur ratio connaturalis. Vnica se offert verisimilis; quia iuxta probabilem sententiam accidentia per suam indiuiduationem exigunt tale subiectum determinatum, & non aliud; ergo hæc numero quantitas, & alia plura accidentia, quæ fuerunt in materia panis, & adhuc perseuerant (vt suppono) exigunt illudmet numero subiectum, & non aliud. Adde, licet hæc albedo indifferens sit de se ad hoc, vel illud subiectum, postulare tamen ex sua natura, postquam est in hoc subiecto, non transire ad aliud: ergo cum hæc accidentia fuerint iam semel in materia, quæ fuit sub forma panis, exigunt connaturaliter, non esse vique in alia materia, nisi in illa.

Dubitari vltimo potest, à quo agente producat? forma substantialis, quæ de nouo introducat in illam materiam. P. Valquez in præsentia, *cap. 3.* docet, produci à solo Deo; quia agens creatum non habet virtutem producendi formam substantialem in materia, quam prius non disposuerit: ergo cum hæc materia tempore antecedenti non fuerit disposita ab agente creato, sed in hoc instanti creatur à Deo, non potest accipere formam substantialem ab agente creato, sed à solo Deo. Verum hæc ratio infirma est; quia hæc materia, licet nunc creetur, præcedit tamen pro aliquo priori cum dispositione requisitis ad formam ignis (vt suppono); quare cum sit vltimo disposita, & agens proxime applicatum; non est cur non possit ab eo accipere formam ignis, licet ab eo non acceperit dispositiones.

Petes

Petes, de ipsis dispositionibus à quo agente ponantur in materia in hoc ultimo instanti? P. Suarez *sect. 3.* respondet, poni à solo Deo; quia agens creatum nec potest subito disponere materiam, nec producere quantitatem, quæ est passio cœvæ ipsi materiæ; addit tamen, poni quantitatem in materia per actionem eductivam eiusdem rationis cum actione, quæ postea conservatur dependenter à materia. Hæc doctrina difficilis est quoad secundam partem; quia in illo instanti prius intelligimus, quantitatem, & alias dispositiones existere, quam reproduci materiam: ideo enim reproducitur materia, & desinit Christus esse sub speciebus, quia venit dispositio ultima ad formam ignis, v. gr. & tollitur dispositio requisita ad panem; ergo quantitas & alia accidentia non possunt in hoc instanti habere esse dependenter à materia, quia antecederent ad materiam intelliguntur cum toto suo esse. Cæterum aliunde videtur, quod accidentia illo instanti dependent à materia; nam in hoc instanti sunt in materia, & disponunt eam ad formam ignis: ergo inhærent illi.

34. Respondeo, hanc difficultatem posse duplici modo dissolvi. Primo, si dicas, Deum vivere accidentia cum materia, ita ut pro illo primo instanti non pendeant à materia, sed afficiant illam, ut materia sit disposita: sicut anima rationalis pendet à Deo per creationem, & informat materiam sine dependentia. Secundo, dici posset, accidentia non præsupponi ad reproductionem materiæ: solum enim supponitur, quod tempore antecedenti præcesserint cum penultima dispositione ad ignem, & quod nunc perseveret applicatum agens potens inducere ultimam dispositionem: quo posito, Christus desinit esse sub illis accidentibus, & reproducitur materia, & accidentia incipiunt pendere ab illa, & postea introducit ultima dispositio, & tandem forma substantialis: qui modus videtur facilior & magis accommodatus naturis rerum, & consequenter dicendum videtur ultimam dispositionem produci ab agente creato, cum ad productionem illius præsupponatur iam materia cum aliis accidentibus.

35. Unde obiter colliges, eodem modo cum proportionem ordinanda esse signa prioris, & posterioris inter permanentiam dispositionum, & permanentiam corporis Christi sub speciebus; quod tetigimus supra *disp. 6. sect. 2.* Nam sicut ante reproductionem materiæ non præintelligitur corpus Christi iam expulsum, nec ultima dispositio contraria producta, sed solum præcessisse tempore antecedenti dispositionem penultimam, & nunc esse applicatum agens naturale potens introducere ultimam, quibus intellectis, reproducitur materia & expellitur corpus Christi; sic ad hoc, quod corpus Christi perseveret sub speciebus, non debemus intelligere pro prioritate naturæ, accidentia panis positiue permanere; quia (ut suppono) ea accidentia dependent in conservari ab ipso corpore Christi in genere causæ efficientis; ergo non possunt intelligi permanere ea accidentia, antequam intelligatur corpus Christi permanens sub illis. Sufficit ergo ad hoc ut corpus Christi permaneat, & influat in ea accidentia; quod pro priori naturæ intelligatur non esse applicatum aliquod agens naturale potens introducere tunc ultimam dispositionem contrariam, & quod pro tempore præcedenti præexistit in dispositionibus sufficientibus; his enim statibus, corpus Christi perseverat, conservans illa accidentia, & permanens sub illis; & sicut, ut reproducatur materia, non præintelligitur positiue ultima dispositio contraria panis, sed debitum ponendi illam; sic, ut corpus Christi non expellatur,

P. Ioh. de Lugo de Sacramentis.

sed perseveret sub speciebus, non prærequiritur negatio ultimæ dispositionis contrariæ, sed solum debitum non ponendi illam.

SECTIO III.

Quando, & quomodo accidentia desinant continere Christum Dominum?

Certum est, desinere Christum esse sub speciebus, cum ad eum gradum corruptionis perveniunt, ut non essent aptæ continere substantiam panis, nec vini: tunc autem non desinere Christum simpliciter in suo esse, sed quoad esse solum sacramentale; hoc est, quoad munus substandi speciebus, ac per consequens amittere aliquid intrinsecum, scilicet præsentiam ad spatium; quare hæc desinitio, licet sit mutatio intrinseca in corpore Christi, non est tamen positiua, sed mere negatiua, quia non acquirit de nouo præsentiam, vel quid aliud loco illius, quod amittit. Certum item est, non desinere Christum esse sub speciebus nisi in iis casibus, in quibus desineret substantia panis, vel vini, cuius loco subrogatus est. Quare omnino fatendum est, etiam si species sumantur à peccatore, vel à mure siue iaciantur in lutum, aut locum sordidum, nec solum dum sunt in ore, sed etiam in stomacho, retinere corpus Christi; quia in omnibus iis locis retinetur forma panis; imo etiā in illo loco sordido possent consecrari; ergo à fortiori retinere consecrationem. Videatur Suar. in præfati *sect. 2.* & Valq. *disp. 195. c. 5.*

His suppositis, quæ certa sunt, tria sunt difficilia. 36. Primum, casu, quo corpus vel sanguis Christi non esset alibi, nisi in Eucharistia; an corruptis speciebus, desineret simpliciter esse in rerum natura, an vero maneret cum præsentia naturali? Ledesma *quæst. 17. Ledesma. artic. 6. dub. 6.* dicit primo, quod de corpore Christi tunc fieret secundum divinam voluntatem: quis dubitat? Dicit secundo, quod rebus ut nunc stantibus, solum desineret accidentaliter. Ego quidem existimo, in primis ex vi præsentis institutionis non posse dari casum, quo saltem materia corporis, & sanguinis Christi non existat alibi cum præsentia naturali, ut dixi *disp. 7. sect. 8.* ubi etiam dixi, admissio, quod poruerit ex vi præsentis institutionis fieri consecratio etiam si in sua præsentia naturali corpus Christi esset redactum ad cineres, vel sanguis esset corruptus; in eo casu per consecrationem producendam de nouo organizationem aliquam corporis Christi, & formam substantialem sanguinis eius: & per consequens, corruptis speciebus, desineret etiam esse illa organizatio corporis, & forma substantialis sanguinis, materia vero non desineret simpliciter esse, sed desineret esse sub speciebus, & desineret habere illam organizationem, vel illam formam sanguinis. Ratio est, quia illa materia in suo esse conservabatur independentem à speciebus, & à verbis consecrationis; ergo maneret cum suo esse, sicut antea: at vero organizatio, & forma sanguinis, sicut acceperant suum esse dependentem à speciebus, ita, corruptis speciebus, illud amitterent.

38. Dices, licet in prima productione habuerint illam dependentiam à speciebus organizatio, & forma sanguinis, cæterum postquam semel productæ sunt, non videtur connaturale, quod priuenter existant, sicut forma equi, licet in primo fieri pendeat à generante, postea tamen conservatur à solo Deo etiam in absentia generantis. Sed contra; quia organizatio illa repugnat semper cum alio temperamento cineris, v. g. existenti tunc temporis in eadem materia, ut suppono, & forma sanguinis repugnat cum

Ff 3 alia